

**KARDİYOVASKÜLER HASTALIKLARIN
TOPLUMSAL ÖNEMİ**

Ayfer K.ARADAKOVANI

ÖZET

Kardiyovasküler sistem hastalıkları 65 yaş üzerindeki ölümlerin en önemli nedenidir. Bu makalede; toplum sağlığı açısından önem taşıyan kardiyovasküler sistem hastalıklarının bir takım koruyucu önlemlerle azaltılabileceği ve önlenebileceği gözden geçirilmiştir.

Bir hastalığın toplumsal önemi, o hastalığın sıklığı ile ilgilidir. Bir toplumda çok sayıda ölüme ve sakatlığa neden olan hastalıklar, o toplum için en önemli sağlık sorunudur (2).

Dolaşım sistemi hastalıkları bir çok ülkede öldürücü hastalıkların başında gelmekte ve önemli bir sakatlık nedeni oluşturmaktadır. Dolaşım sistemi hastalıkları grubuna; kalp, merkezi sinir sistemini etkileyen vasküler bozukluklar, hipertansif hastalıklar, arterioskleroz ve diğer dolaşım sistemi hastalıkları girer (3, 4). Avrupa bölgesinde tüm ölümlerin yaklaşık yansım ve 65 yaşın üzerindeki ölümlerin büyük bir bölümünün nedeni dolaşım sistemi hastalıklarıdır. DSÖ (Dünya Sağlık Örgütü) 2000 yılına kadar bölgede 65 yaş 4. grubun dolaşım sistemi hastalıkları nedeniyle ölüm oranı en az %15 oranında azaltmayı hedeflemektedir (4).

Ölümlerin % 30-60'ına neden olan iskemik kalp hastalığı, kardiyovasküler ölümlerin en büyük nedenidir. ülkelerin çoğunda 35-64 yaş grubunda iskemik kalp hastalığında ölüm oranları son yirmi yıl içinde erkeklerde artarken kadınlarda azalmıştır (4). Ulusal sağlık incelemesine göre A.B.D.'de beş milyon kişide iskemik kalp hastalığı vardır, bu

hastalık hipertansiyondan sonra prevalansı en yüksek olan ikinci hastalıktır. İskemik kalp hastalığı sonucu prematüre ölümler özellikle erkeklerde görülmektedir. A.B.D.'de iskemik kalp hastalığına bağlı ölümlerin oranı 1930 yılından beri yükselmekte olup 1953-1963 yılları arasındaki 10 yılda 65 yaş dakilerde dahil olmak üzere, ölüm oranında önemli bir düşüş olmayan tek önemli kardiyovasküler hastalık budur (2).

Ülkemizde dolaşım sistemi hastalıklarından ölümlerin genel ölümlere oranı %26.6'dır (3). 45 yaş ve t grupta ölüme neden olan hastalıklar sınıflamasında, Etimesgut bölgesinde %19.0 (1969-1980). Çubuk bölgesinde %16.4 (1977-1980) oranları ile iskemik kalp hastalıkları birinci sırayı almaktadır (2). Türkiye 'de 1982 yılında iskemik kalp hastalığından ölenlerin sayısı 2082 iken 1986 yılında bu sayı 2648'e çıkmıştır (7).

DSÖ tarafından koordine edilen uluslararası bir araştırmaya göre 20-64 yaş grubunda akut miyokard enfarktüsünün yıllık kriz oranı erkeklerde % 03.4, kadınlarda % 00.9'dur (4). A.B.D.'de her yıl miyokard enfarktüsünün neden olduğu ölümler % 20 oranındadır (8) ve 500.000 kişi bu nedenle ölmektedir (1).

Yugoslavya 'da toplumun % 20 'sende (9). A.B.D.'de yetişkin nüfusun % 30' unda hipertansiyon saptanmıştır (6). 1986 yılı verilerine göre Türkiye' de 1089 kişi hipertansiyon nedeni ile ölmüştür (7).

Yurdumuzda iskemik kalp hastalığı ve hipertansiyon dışında ölüme neden olan dolaşım sistemi hastalıklarının sayısı 1982'de 469 iken 1986'da 714'e ulaşmıştır (7).

Son 30 yıl içinde yapılan çeşitli araştırmalar, iskemik kalp ve dolaşım sistemine ilişkin hastalıkların olası nedenleri ve bunların önlenilme yolları konusundaki bilgiyi önemli ölçüde arttırmıştır. Bu hastalığın risk düzeyi, birbirinden bağımsız olarak ya da bir arada etkili olan bir dizi bireysel ve toplu özelliklerden önemli ölçüde etkilenmektedir. Bu özellikler büyük ölçüde sosyokültürel faktörlerce belirlenmekte, bu nedenle değiştirilebilir bir nitelik kazanmaktadır. Bunlar yüksek tansiyon ve kolesterol ile bunlarla ilişkili beslenme ve yaşama alışkanlıkları ve sigara kullanımıdır.

DSÖ 'nün hedefledikleri dolaşım sistemi hastalıklarının neden olduğu ölüm oranlarının azaltılabilmesi için öneriler şunlardır :

1. Genelde nüfusun ortalama tansiyonunda gerçekleştirilebilecek küçük bir azalma kardiyovasküler hastalıklarda büyük bir gerileme sağlayabilecektir.

2. Beslenme alışkanlıkları ile kandaki kolesterol ve lipoprotein düzeylerinin rolü kesinlikle belirlenmiş olup, hastalık nedenleri arasında sayılmaktadır. Hastahğin yüksek düzeyde seyrettiği ülkelerde beslenme alışkanlıklarında aşamalı bir değişiklik yaparak kandaki kolesterol düzeyinin indirilmesi önerilmektedir.

3. Tütün, özellikle sigara kullanımı koroner kalp hastalığında çok önemli olmakta, fazla miktarda alkol de bu hastalık riskini arttırdığı gibi yüksek tansiyona neden olmaktadır. Aterosklerotik süreç, tansiyon artışı ve kandaki kolesterol düzeyinin yükselmesi gibi risk faktörleri ile sigara kullanımı gibi riskli davranış şekillerine bağlı olarak genç yaşlarda başlar. Risklerin ortaya çıkmasını engellemek için gerekli önlemler çocuklukta alınmalıdır.

4. Kardiyovasküler hastalıklarla ilgili hedefin gerçekleştirilmesi, sağlıklı yaşam şekillerinin yaygınlaştırılmasını amaçlayan ve uygun sosyal politikalarla desteklenen ülke çapında uygulanacak topluluk düzeyindeki programlara "bağlıdır; ayrıca özellikle temel sağlık hizmetleri düzeyinde olmak üzere sağlık hizmetlerinin koruyucu hizmetler doğrultusunda yönlendirilmesini de gerektirmektedir (4).

SUMMARY

The Importance of Cardiovascular Disease for Population

Cardiovascular system disease are a major cause of death in people over the age of 65 years. Because of this, the importance of cardiovascular system disease for population health and preventive measures has been reviewed in this article.

KAYNAKÇA

1. Aleksanyan, V., Abaoęiu, C. Semptomdan Teşhise. 8. basım, Filiz Kitabevi., İstanbul, 1980, ss. 671.
2. Bilir, N : Kronik Hastalıklar Epidemiyolojisi, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı Yayım, 86 : 35, Ankara, 1986, ss. 7-10.

3. Gülesen, Epidemiyoloji. Bursa üniversitesi Basınevi, 1981, as. 419-443.
4. "Herkes için sağlık hedefleri 2000". Avrupa bölgesi, "Herkes için sağlık stratejisi hedefleri", Dünya Sağlık örgütü Avrupa Bölgesi Ofisi, Kopenhag, 1986, ss. 35-37.
5. Menteş, N.K (Ed) : Harrison İç Hastalıklarında Temel Bilgiler 111, Menteş Kitabevi, 1979, as. 1612-1614.
6. Robinson, M.A. : "Detection and Control of Hypertension : Challenge to all Nurses", American Journal of Nursing, 76 : 5, May, p : 28-31, 1976.
7. Türkiye Sağlık İstatistik Yıllığı 1982-1986. Sağlık Sosyal Yardım Bakanlığı Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı, 526, Yeniçağ Basın Yayın Sanayi ve Ticaret Ltd. ŞU. Ankara, ss. 48-49.
8. Weeks, L.C. (Ed) : Advanced Cardiovascular Nursing. Blackwell Scientific Publications. U.SA, 1986, as. 111-233.
9. WHO Chronicle; Controlling hypertension; community. World Health Organization, 32; 11 November, sf: 448-450, 1978.